

อาจารย์แห่งนิกายเซ็นชื่อ กูโด เป็นอาจารย์ของพระจักรพรรดิแห่งประเทศญี่ปุ่นในสมัยนั้น ท่านอาจารย์องค์นี้ชอบเที่ยวไปไหนคนเดียวโดดๆ อย่างนักบวชเร็วร้อนแบบปริพาชก ไม่ค่อยได้อยู่กับวัดวาอาราม ครั้งหนึ่ง ท่านเดินทางไปยังตำบลอิโด เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งของท่านที่จะมีแก่คนอื่น ท่านได้ผ่านตำบล ๆ หนึ่ง

เย็นวันนั้น ฝนก็ตกมา ท่านจึงเปียกปอนไปหมดและรองเท้าของท่านที่ใช้ เป็นรองเท้าทำด้วยฟาง เพราะ นักบวชนิกายเซ็นใช้รองเท้าฟางถักทั้งนั้น เมื่อฝนตกตลอดวันรองเท้าก็ขาดยุบไปหมด ท่านจึงสงสัยว่าจะมีอะไรที่ไหน จะแก้ปัญหาละลานี้ได้บ้าง ก็พบกระท่อมน้อยๆ แห่งหนึ่งในถิ่นใกล้ๆ นั้น เห็นรองเท้าฟางมีแขวนอยู่ด้วย ก็คิดจะไปซื้อสักคู่หนึ่ง เอาแห้งๆ มาใส่ เพื่อเดินทางต่อไป หญิงเจ้าของบ้านนั้น เขาถวายเลยไม่ต้องซื้อ และเมื่อเห็นว่า เปียกปอนมาก ก็เลยขอมินต์ให้หยุดอยู่ก่อน เพราะฝนตกจนค่ำ ท่านก็เลยต้องพักอยู่ที่บ้านนั้น ด้วยคำขอร้องของหญิงเจ้าของบ้าน

หญิงเจ้าของบ้าน เรียกเด็กๆ และญาติๆ มาสนทนาด้วยท่านอาจารย์; ท่านได้สังเกตเห็นว่า สกุนต์นี้เป็นอยู่ด้วยความชื้นแฉะที่สุด ก็เลยขอร้องให้บอกเล่าตรงๆ โดยไม่ต้องเกรงใจว่าเรื่องมันเป็นอย่างไรกัน หญิงเจ้าของบ้านก็บอกว่า

"สามีของดิฉัน เป็นนักการพนัน แล้วก็ดื่มจัด ถ้าเผชิญเขาชนะ เขาก็ดื่มมันจนไม่มีอะไรเหลือ ถ้าเขาแพ้ เขาก็ยืมเงินคนอื่น เล่นอีก เพิ่มหนี้สินให้มากขึ้น เขาไม่เคยมาบ้านเลย เป็นวันเป็นคืน หรือหลายวัน หลายคืน ก็ยังมี ดิฉันไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี"

ท่านอาจารย์กูโดว่า ไม่ต้องทำหรอก ฉันจะช่วยทำ แล้วก็ว่า

"นี่ ฉันมีเงินมาบ้าง ช่วยให้ซื้อเหล้าองุ่น มาให้เหยือกใหญ่ๆ เหยือกหนึ่ง แล้วก็อะไรๆ ที่ดีๆ ที่น่ากิน เอามาให้เป็นจำนวนเพียงพอ เอามาวางที่นี่ แล้วก็กลับไปทำงานตามเรื่องเถอะ ฉันจะนั่งอยู่ที่นี้ ตรงหน้าประตู"

ข้อนี้ หมายความว่า บ้านนั้นก็ยังมีบูชาพระ เมื่อผู้ชายคนนั้น กลับมาบ้านเวลาตีก็ เขาก็เมา เขาก็พูด ตามประสาคนเมา นี้คำนี้ จะแปลว่ายังไง Hey! wife; ก็ต้องแปลว่า เมียโวย! มาบ้านแล้วโวย; มีอะไรกินบ้างโวย ตัวหนังสือ เขาเป็นอย่างนี้ ซึ่งมันก็เหมือนๆ กับในเมืองไทยเรา นี่เอง นี่ลองคิดว่า คนๆ นี้ จะเป็นอย่างไร

ฉะนั้น กูโด ท่านอาจารย์ที่นั่งที่หน้าห้องพระก็ออกมารับหน้าบอกว่า

"ฉันได้มีทุกอย่าง สำหรับท่าน เผอิญฉันมาติดฝนอยู่ที่นี้ ภรรยาของท่านเขาขอร้องให้ฉันพัก ค้างฝน ที่นี้ตลอดคืนนี้ ฉันก็ควรจะมีส่วนตอบแทนท่านบ้าง ฉะนั้น ขอให้ท่านบริจาคสิ่งเหล่านี้ตามชอบใจ"

ชายคนนั้นดีใจใหญ่ มีทั้งเหล้าองุ่น มีทั้งปลา มีทั้งอาหารต่างๆ เขาก็ดื่มและรับประทานจนนอนหลับไปไม่รู้สึกตัวอยู่ตรงข้างๆ เขาของท่านอาจารย์ กูโด ที่นั่งสมาธิ ตลอดคืนนั้นเหมือนกัน

ที่นี้ พอตื่นขึ้นมาตอนเช้า ชายคนนั้นก็ลืมหมด ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร เพราะเมื่อคืนนี้เขา

เมาเต็มที และถามว่า ท่านเป็นใคร และจะไปข้างไหน ท่านอาจารย์ ก็ตอบว่า

อ้อ! อาตมาคือ กูโต แห่งนครเกียวโต กำลังจะไปธุระที่ตำบลอิโต ตามเรื่องที่ว่ามาแล้ว
เมื่อคืนนี้

ถ้อยคำอย่างนี้ มันประหลาดที่ว่า บางครั้งก็มีอิทธิพลมากมาย คือว่า ชายคนนั้น
ละอายจนเหลือที่จะรู้ว่า จะอยู่ที่ไหน จะแทรกแผ่นดินหนีไปที่ไหนก็ทำไม่ไหว แทรกไปไม่ได้
มันละอายถึงขนาดอย่างนั้นแล้ว ก็ขอโทษขอโพย ขอแล้วขออีก จนไม่รู้จะขออย่างไร ต่อ
อาจารย์ของพระจักรพรรดิ ซึ่งจับพลัดจับผลูเข้ามาอยู่ที่บ้านเขา

ท่านกูโต ก็ยิ้มละไมอยู่เรื่อย แล้วก็พูดขึ้นซ้ำๆ บอกว่า

"ทุกอย่างในชีวิตนี้ มันเปลี่ยนแปลงเรื่อย เป็นกระแสไหลเชี่ยวไปที่เดียว และทั้งชีวิตนี้
มันก็สั้นเหลือเกินด้วย ถ้ายังเล่นการพนันและดื่มอยู่ดังนี้ ก็หมดเวลาที่จะทำอะไรอื่นให้เกิดขึ้น
หรือสำเร็จได้ นอกจากทำตัวเองให้เป็นทุกข์แล้ว ก็จะทำให้ครอบครัวพลอยตกนรกทั้งเป็นกัน
ไปด้วย"

ความรู้สึกอันนี้ได้ประทับใจนายคนนั้น มีอาการเหมือนกับว่า ตื่นขึ้นมาในโลกอื่น
เหมือนกับตื่นขึ้นมาจากความฝัน ในที่สุด ก็พูดกับท่านอาจารย์ว่า

"ที่ท่านอาจารย์กล่าวนั้น มันถูกต้องเลย มันถูกต้องอย่างยิ่ง ถ้าอย่างไร ก็ขอให้กระผมได้
สนองพระคุณอาจารย์ในคำสั่งสอนที่ประเสริฐนี้ เพราะฉะนั้น ขอให้กระผมออกติดตามท่าน
อาจารย์ ไปส่งท่านอาจารย์ ในการเดินทางนี้สักระยะหนึ่ง"

ท่านอาจารย์กูโต ก็บอกว่า "ตามใจ"

สองคนก็ออกเดินทาง ไปได้ประมาณ ๓ ไมล์ ท่านอาจารย์ก็บอกว่า "กลับเถอะ"

นายคนนี้ก็บอก "ขออีกสัก ๕ ไมล์"

อาจารย์ขยับขยอกให้กลับอีกว่าถึงคราวที่ต้องกลับแล้ว นายคนนั้น ก็บอกว่า ขออีกสัก
๑๐ ไมล์เถอะ ในที่สุดก็ต้องยอม พอถึง ๑๐ ไมล์ ท่านอาจารย์ ขยับขยอกให้กลับ เขาก็ว่า ขอ
ตลอดชีวิตของผมเถอะ

นี่ก็เป็นอันว่า ไปกับท่านอาจารย์ ไปเป็นนักบวชแห่งนิกายเซ็น ซึ่งต่อมาก็เป็น ปรมาจารย์พุทธศาสนาแห่ง
นิกายเซ็นในญี่ปุ่น นิกายเซ็นทุกสาขาที่เหลืออยู่ในญี่ปุ่นในทุกวันนี้ ออกมาจากอาจารย์องค์นี้เองคนเดียวเท่านั้น

ล้วนแต่เป็นลูกศิษย์ที่สืบมาจากอาจารย์องค์นี้องค์เดียว ท่านกลับตัวชนิดที่เราเรียกกันว่า เพชรที่พบจากโคลน ในถิ่นสลัม นี่เป็นอย่างไรบ้าง ก็ลองคิดดู

ในประเทศญี่ปุ่น นายกรัฐมนตรีบางคน ก็มาจากเด็กที่ขายเต้าหู้ หาหนังสือพิมพ์ ก็เป็น นักเขียน หนังสือพิมพ์น้อยๆ สั้นๆ และเชื่องช้าๆ จนเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง และไปเป็นนายกรัฐมนตรีสมัยหนึ่งในที่สุด นี่เราจะบอกเด็กๆ ตาคำๆ ของเราว่า สิ่งต่างๆ นั้นเปลี่ยนแปลงได้ถึงอย่างนี้กันสักที่จะได้ไหม เด็กๆ เขาจะมีความรู้สึกอย่างไร ในฐานะของเขา เขาจะทำตัวให้เป็นเหมือนกับ "เพชรที่พบในโคลนจากถิ่นสลัม" ได้อย่างไร โดยมากเขามักจะขายตนเองเสียถูกๆ จนเป็นเหตุให้เขาวกไปหาความสุขทางเนื้อทางหนัง ต่ำๆ เตี้ยๆ ไม่น่าดูนั่น ก็เพราะว่า เขาเป็นคนที่ไม่เคารพตัวเอง ท้อถอยต่อการที่จะคิดว่า มันจะเป็นได้มากอย่างนี้

พระพุทธรูป ท่านก็ยังตรัสว่า เกิดมาเป็นคน นี้ ไม่ควรให้ตัวเอง "อตุตทานัน น ทพยุโยโปโส" แปลว่า เป็นลูกผู้ชาย เป็นบุรุษ ไม่ควรให้ซึ่งตน

"ให้ซึ่งตน" นี้หมายความว่า ยกตนให้เสียแก่กิเลส หรือ ธรรมชาติฝ่ายต่ำ มันก็ไม่ได้คิด ที่จะทำอะไรที่ใหญ่โตมันคง ที่จะเป็นนั่น เป็นนี่ ให้จริงจังได้ ข้อนี้ เรียกว่า เราควรจะต้อง เป็นหลักจริยธรรม ข้อหนึ่งด้วย เหมือนกัน